

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 35. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252802389088.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

I 1702 blev jeg dimitteret fra Skolestøvet til Universitetet af min vidtberømte Rektor Søren Lintrup, skønt jeg endnu ikke havde naaet den Alder som Skolelovene kræver. Jeg fik Dispensation, dels fordi Skolen sammen med Kirkerne var lagt i Aske, dels ogsaa fordi Skolens Rektor mente at jeg havde nogenlunde lige saa gode Skolekundskaber som de fleste andre Dimittender. Jeg havde ikke Penge til at bo ret længe i København; derfor rejste jeg hjem igen efter at have aflagt Eksamen. Da jeg var kommet hjem fik jeg Ansættelse hos Provsten paa Voss som Privatlærer for hans Børn, skønt jeg nok var lovlig ung. Provsten havde paa Forhaand betinget sig af mig at jeg, naar han af Helbredsgrunde eller af andre Aarsager ikke kunde passe sit Embede, skulde staa op paa Prædikestolen og udlægge de guddommelige Mysterier for Bønderne. Saadan gik det til at jeg kom til at bruge et helt Aar paa at tæske Børn og omvende Bønder dér paa Stedet. Men jeg var dygtigere som Prædikant end som Pædagog; for da jeg vilde lave den yngste Søn, som var Moderens Øjsten, om fra en Træklods til et Kraftgeni, blev jeg afskediget fordi jeg hersede for haardt med ham. Jeg blev sendt hjem til Bergen. Det eneste jeg fik med mig var Bøndernes Lovprisninger. Paa Grund af min Veltalenhed paa Prædikestolen sammenlignede de mig med en for længst afdød Prædikant, en vis Mester Peder, som de paa Grund af hans Talegaver betragtede som en anden Chrysostomos. Jeg var ikke synderlig ked af at blive afskediget, for Børneopdragelse er en brydsom Beskæftigelse, især for en

36 Koleriker, hvis syge Sind bliver rørt paa sit ømmeste Sted. Jeg led desuden af den Sygdom man kalder Mareridt. Den angriber Folk om Natten naar de sover, og det er som om der er noget tungt der lægger sig paa dem og trykker dem ved sin Vægt. I Oldtiden troede man at det var Fauner og Skovtrolde; men efter Nutidens Overtro er det Genfærd af Koner eller unge Piger som springer paa Folk naar de sover. Jeg troede ikke jeg kunde slippe af med Sygdommen uden at flytte fra denne Gaard, hvor saadan nogle Husguder herskede. Jeg havde brugt de sædvanlige Midler: jeg havde stillet Skoene omvendt foran Sengen, jeg havde lagt Jern under Hovedpuden, jeg havde sunget det Vers som man paa Peder Paarses Tid plejede at bekæmpe den Slags Menneskeryttere med, men alt forgæves. Derfor var jeg overbevist om at det var et Husspøgelse som morede sig med at plage Stedets Skolemester med sit natlige Ridt. Jeg var fornærmet over at jeg, som var kommet af Godtfolk, skulde gøre den Slags Slavetjeneste, især i Betragtning af at jeg havde tilbragt alle mine Nætter i ærbar Ensomhed og derfor ikke havde fortjent at blive brugt af Fruentimmer som Ridedyr. Derfor rejste jeg i glad Fortrøstning om at dette Natteonde vilde forsvinde naar jeg var kommet et andet Sted hen -

i Haab om at fra dette Sted
Husnissen ikke flytted med.